

P. 1005

grau 7

Gorenjski partizan

Glasilo
Gorenjskega odreda
15. XII. 1943. L. 1.
Izhaja vsakih 14 dni

GLASILO
GORENJSKEGA ODREDA

GORENJSKI
PARTIZAN

IZHAJA VSAKIH 14 DNI

ŠT.: 2

15. XII. 1943.

L.: 1.

Ivan
Cankar
ob
25 letnici
njegove smrti

Dne 11. decembra je minilo 25 let, odkar je v Ljubljani za vedno zatisnil oči Ivan Cankar, največji pisatelj in oblikovatelj slovenske, - blagoglasne besede. Njegovo pisateljsko delovanje je je slovenskemu jeziku prineslo - toliko izčiščenja in dovršenosti, da je po smrti doseglo svetovni sloves.

Njegova dela pa ne predstavljajo samo literarno vrednost, temveč so v njih obdelani tudi socialni problemi iz tako modernih gledišč, da ga moremo smatrati znanilcem idej modernega družabnega reda in rušitelja tiranije, po čimer bi ga mogli inenovati literata, revolucionarja, pri kazovalca današnjih dni.

Rodil se je leta 1876 na Vrhniki, kot sin revnih staršev. Kakor mnogo slovenske inteligence je tudi on preživljal študijska leta v stradanju in pomanjkanju. Po dokončani srednji šoli se je podal na Dunaj ter se vpisal na pravno fakulteto, toda kmalu je spoznal, da stan za kategera se pripravlja ne odgovarja njegovi duševnosti in je študij prava opustil ter se vrnil

v Ljubljano. Njegov povratek v Ljubljano ne predstavlja želje po udinjanju v stan pisarniškega uradnika ali podobno službo, temveč si izbere kot prvi izključno pisateljski poklic. V tem poklicu se ni navezal na razne knjižne založbe pri katerih bi za ceno dobrih honorarjev usnerjal svoje povesti, temveč je pisal svoja dela, ter jih priobčeval brez ozira na kritiko zaražanja in odklanjanja, prav tako, kakor brez ozira na silno revščino v kateri je živel in umrl. Njegova delavnica je soba v stari ljubljanski "cukrarni", ki nima nikakršnega komforta in pogreša še najbolj najnujnih stvari, kakor dobro svetlobo in zakurjeno peč. Zanj ne obstoja vprašanje kdaj si bo ogrel želodec in kje bo njegov opoldanski ali večerni obed. Življenje je mu teče, kot možu, ki je cenjen, pa istočasno obrekovent, kot možu, ki ga s penolivanjem srečaš na ulici, slabo oblečenega in izčrpanega v obraz in telo.

V pisateljevanju, ki je neprestano bičanje, tedanjih političnih in socialnih razmer, doživlja vse to kar okuša njegova narava. Njegova povest v Lj. Zvonu je enkrat hvaljena, drugič uničujoče zavržena. Izšla knjiga, ki samostojno doje njegove pesni /Erotika/, najde celo pot v peč škofijske pisarne. Toda prav iz istega mesta se v drugem desetletju po njegovi smrti sliši beseda priznanja njegovemu delu in duhu.

Življenje ravno s takimi okolnostmi je bilo življenje res pravega proletarca, to je človeka ki ledeno reče, kakor star latinski filozof: *omnia mea necum porto*, /vse svoje s seboj nosim/. To pa kar je s seboj nosil je bilo: ljubezen do trpinčenega in zatiranega naroda, za pravico slovenskega ljudstva, izluščeno iz okov naličenja. Če pogledamo njegova dramatisirana dela namva ta nazorno prikazujejo kako daleč teče življenje od čistih voda resnice in pravice.

V skoro vse evropske jezike prevedena drama "Hlapce Jernej in njegova pravica", podaja primer delavca, ki služi z vso vdanostjo svojemu gospodarju, ki je tega nevreden. Štiridesetletja

beleži hlapec Jernej svoja nikdar plačana dela Posestvo na katerem gara in ga gnoji s svojiznojem uspeva kljub gospodarjevi nesposobnosti. Očito je, da bi brez hlapca Jerneja domačija pro padla in tako si osvoji hlapec Jernej misel, da je njegov delež na domačiji vsestransko upravičen. Toda po smrti gospodarjevi nastopi za hlapca Jerneja merjenje njegovih pravic z obstoječo zakonodajo, na osnovi katere, sin, še slabši od umrlega pogazi naravno upravičene zahteve hlapca Jerneja, ga v imenu zakona vrže iz domačije, nepreskrbljenega brez možnosti za daljše preživljanje. V hlapcu Jerneju zraste gnuš do takega podeljevanja uzakonjenih pravic ter z rokozagrenjenega proletarca zažge in uniči sadove svojega dela. Toda po zakonu upravičeni dedič, pahne izmozganega hlapca Jerneja, ki si je sam vzel plačilo, v ogenj, kjer najde smrt v plamenih zgođba "Hlapca Jerneja" za Cankarja ni bila individualna, temveč prikaz deleža vsega zatiranega slovenskega ljudstva, v katerem je Cankar hotel zbuditi duha, ki si svest svojih pravic i zbere pot za njihovo ostvaritev.

"Hlapcih" Ivana Cankarja je prikazan poizkus pridružiti reševanje problema, ki se odraža v hlapcu Jerneju, podezelsko intiligenco, katero kliče na skupno pot z narodom. Junaka drame postavi kot borca, ki ne glede na žrtev proglašča, in obsoja za umotne vse poizkuse služiti narodu s praznim frazarjenjem in lagodnostjo. Njegovega junaka ni strah, da mu grozi trpljenje. Prav nič se ne ozira na to, da bo prestavljen v hribovsko vas, kjer ima po autorjevih besedah "Župnik v monštranci pritrjeno ogledalce, v katerem vidi, če se ičitelj spodobno obnaša v cerkvi." Ko sređi največjega vaškega razburjenja junaka drame že fizično napadajo inpsujejo mu pisatelj postavi v zaščito delavca proletarca silnega kovača Falandra, pred katerim umolknejo jeziki zlobe in zbeže napadalci. Tudi tu postavlja Cankar vero v živo narodovo silo, ki bo iz svojega zdravlja našla moč, da zruši utesnitev, ki na jo je skozi

stoletja gradila temna reakcija. Njegova vera v zdravo nezlomljivo silo delovnega ljudstva, je novo izpričana in san kliče z besedami položenini na usta junaka te drame: "Zahvaljen bodi za to malo, kar si mi dal na pet."

Kralj na Betajnovi nam pokaže življenje v vasi, ki je izročeno samopašnemu mogotcu, kapitalistu kateri deli pravico in ustvarja gorje, ne da bi mogli njegovo delovanje kontrolirati zakoni. Poštenje ženstva, lastnina sosedov, celo plodenje živine je izročeno njegovi volji, ki z na slado upropašča srečo in blagostanje, prodaja družinam donove, in tlači svojo okolico ter jo goni v obup. Njegov prikaz je do najvišje mere izčelnan lik nočernega kapitalista.

"Pohujšanje v dolini Sent Florjanski" obdeluje moralne prilike, ki pod plaščem svotohlinstva in zakonov zakrija vse zablode in grehote razpasene v družbi. Prikaz odgovarja dejanskemu stanju in je razgaljenje bolestaie resnice, ki bije v obraz vsem lahkonišljenežen, živečim v lagodju in izobilju.

Po četrto stoletju smrti velikega pisatelja in razkrivatelja socialnih problemov slovenskega naroda, se moremo spomniti, da je njegov pogreb, Ljubljana in z njo slovenski narod, doživel kot prvo žalno manifestacijo v Sloveniji, osvobodjeni izpod avstrijskega jarma. S florom okrašene slovenske zastave so plapolale po ljubljanskih ulicah, nad sprevedom, ki je vozil zeneljske ostanke Ivana Cankarje. V zračnih višavah je krožilo letalo ter brnelo po vsenirju zato, da bi še ropot kovine obujal Cankarjevega duha. Na svežo gonilo je letalo odvrгло venec s slovenske trebojke, na kateri pa je manjkalo znamenje za dosego pokojnikovih idej in naročil. Gospoda je zamenjala pokrivala in z lepim obrazem izkazovala posledno čast ter hitro zabrisala sled za velikanom.

Teča Cankar po petindvajsetih letih ne spi temveč je priklical s svojo povestjo množico hlapcev Jernejev, ki rušijo stare zakone in gra

dije nov svet v borbi z najsilnejšim elementom Cankar, kljucatelj pravice zatiranemu ljudstvu, je nesmrten po svojem zgledu proletarca, lepi k besedi in socialni borbi.

Kovač

V PARTIZANE GREM

V partizane grem
to srce mi narekuje;
da dolžnost mi to je, ven
ker domovina borecev potrebuje.

Zato odločit se ni mi težko
ker sem še prost, neporočen,
saj še očetje in močje grede
ki ločijo od svojih se otrok in žen

Ras sram me bit je še doma
ko kliče me Slovenija
v boj za zlato svobodo,
da zveri se tuje rešimol

Potok

MOJ NAJSTRAŠNJEJŠI DAN

Bilo je devetega novembra leta 1942. Tega dne ne bom nikoli pozabila in mi bo ostal v spominu vse življenje.

Dočeljena sem bila tretji "Bah, oti". Zjutraj pri vstajenju sva s tovarišico Sanj ugi - bale, kaj bi pomenile sanje, ki sem jih imale. Ni sem vražjeverna, toda istega dne sem imala težke slutnje, kakor bi se imele zgoditi nekaj strašnega. Težko sem pričakovala noči, ki v partizanih skoro vedno prinese rešitev. Sedela sem pri ognju, ko naenkrat prične pokati okoli mene. Bili smo napadeni od vseh strani, pa niti stražar

tega ni opazil.

Razbežali smo se v vseh straneh. Zadnja med-
vseni sva bila s tov. Šinnom. Bilo je kakih de-
set korakov za manoj, ko nenkrat zakriči. Ozren
se in vidim, da mu roka visi brez vsake moči,
prestreljena s tempirano kroglo skozi rano. Ra-
da bi mu pomagala, da bi mu odvzela vsaj nahrbt-
nik in ga spravila iz najhujšega ognja. Nisem,
pazila na svojo okolico, niti se zmenila za po-
kanje, ki še vedno ni pojenjalo. Ko je ranjeni
tovariš potegnil pištolo z namenom ustreliti,
sem se zdrznila in se ozrla. "O groza", za manoj
je stal policist. Kakor bi trenil mu je že dru-
gi potegnil pištolo iz še zdrave desne roke in
mu prestrelil glavo. Njegov zadnji pogled mi je
trgal srce. Nisem mu privoščila smrti, toda vede-
la sem, rešen je. In prihranjeno mu je bilo, kar
je imelo čakati še mene. Iz teh misli me zdrami
udarec puške v prsa in prestavi v okrutno res-
ničnost.

Ko so me razoroževali, sem prejela še več ta-
kih opominov. Stala sem obkrožena od dvanajstih
nosilcev kulture. Imela sem poleg puške tudi pi-
štolo. Policist je je obračal v rokah in me nas-
ladno spraševal, če naj jo poizkusi na meni? Mla-
da sem še, vendar sem mu z mirnim glasom odgo-
vila "lahko".

Bili so mukopolni trenutki, v katerih so mi
izpraznjevali puško in pištolo, mi zopet oboje,
vrnili ter me postavili k smreki. Mislila sem si
"Sedaj pride tisto, kar je njim tako lahko." To-
da s tem so mi zaenkrat še prizanesli. Samo sli-
kali so me, nato so me peljali do prve stanice,
v Bohinj. Ko stopim iz avtomobila je bila prvi-
pozdrav za me topla klofuta. Nato me opomni ge-
stapovski pes, če ne mislim pozdraviti. Bila sem
tiho, pa mi pritisne še eno, to pet precej hujšo
Viraša me, če ne znam govoriti, kar mi tudi še
ni odvezalo jezika. Bila sem pripravljena na
vse.

Pričeli so me zasliševati, kar je bilo vse
preje kakor prijetno. Nensčjino znam precej do

bro pa se nisen izžala. Mislila sem si bom vsaj vedela, kaj mislijo in govorijo o meni. Pa pravi tisti, ki me je obderoval, ne vem kako bo šlo, je precej trmasta. Drugi pa pristavi, bo pa pali ča pela. Niti to ne ni oplašilo, preveč sem jih sovražila, da bi jim privoščila en sam pogled. Spravevali so me, kje so zaloge hrane in orožja. Odgovorila sem jim, da ne vem. Zopet so me začeli, pretepati in to pripadniki tistega visokokulturnega naroda, ki je ustanovil gestapo. Pretepati žensko siroto, ki se ne more braniti. Po še nekaj udarcih me naložijo v avto in odpeljejo na Bled. V Park Hotel, povedli so me pred svojega šefa na Bledu. Ponovno zasliševanje se je pričelo. Gestapovski odličnjak ni je vzol parti zanko, jo vrgel v kot in dejal, da za dekleta, kot sem jaz ni to pokrivalo. Med zasliševanjem, mi je grozil z brzostrelko ter jo namerjal na moja prsa. Toda za take grožnje nisen bila več dostopna. Strahote tega dne so me razrvale in živčno ubile. Zasliševanje je tu trajalo od pol šestih do dveh ponoči. Po zaključku so me spravili v avto in odpeljali v Begunje - strah in trepet vsakega človeka.

Samo srečnemu slučaju se zahvaljujem, da sem se iz Begunj rešila in prišla zopet tja, kjer x je mesto vsakega zavečnega Slovenca.

Judita

Stano

ZGOLBICA

Nekoč živel je mlad fantič
po volji njenu ni bilo kar ukazal je birič
zato odšel je v partizane,
da streljal te zelene bo frazane
Res on junak je prvi
na mah zelence na oni svet odpravi.
Te dela še in bo do znage,
dokler ne osvobodí vse svoje drage.

ZASEDA

Desetar daje raport: "Tovariš komandir, v stroju je 11 tovarišev." Mirna jesenska noč. Ura je štiri, komandirjeva postava se lo nejasno odraža iz teme. "Smart fašizmu, tovariši! Gremo v zasedo. Spustili se bomo v dolino, prekoračili vodo, ter napadli iz ene strani. Ni treba, da sovražnik ve kje taborimo." Razgovorja se še z vodičem, ki dobro pozna teren in daje začnija navodila za pohod, nato "Naprej" in tiho se odločajo sence druga za drugo iz teme nase stroja ter se začno spuščati navzdol. Spredej vodič, nato komandir in zadaj ostali. Vsi so tiho. Noč je oblačna le včasih se pokaže tenak sry meseca, ki pa ga takoj zakrijejo oblaki. Mnogokrat ne vidiš tov. pred seboj, lo slišiš njegove korake, katerim slediš. Medle se vidijo obrisi drevje in hribov kakor automat hodiš v koloni in začno se ti -- presti misli. Pri takih nočnih pohodih se čutiš vse bolj zrastlega s svojo zemljo, s svojimi ljudstvom in z vsem za kar se borimo. Ta naša zemlja, ti hribje, to je naše, to je nas vseh in se -- daš stoji tu tujec. On nam hoče iztrgati to deželo. Prišel je nepoznan, trd, surov. In ljudje, ki žive tod po hišah, po teh revnih bajtah, naj tu, bodo hlapci. Ne nikdar! Zato se borimo mi, zato n. nosimo orožje. Pregeljali ga bomo od tod in šli v dolino podnevi, svobodni in ne kakor nocej. Da ravno nocej ga hočemo napasti in doprinesti -- najhen del za deseto naše svobode. Most, hodimo, v razdalji, mogoče je v bližini sovražnik. Nato cesta, tonne postave prečkajo v presledkih svetlo progo, komandir stoji sredi ceste in šteje -- tovariše, dokler niso vsi na drugi strani.

Zavijeno v hrib in kralu smo na kolovozni -- poti, ki gre skoro vzporedno s cesto, le malo na vkreber. Dani se, hodimo še kakih deset minut, nato zavijeno zopet navzdol, "tu" reče vodič. Komandir pregleduje položaj. Spusti se prav na cesto in ko se vrne določi položaj za oba mitraljeza

ostali se razporedimo sami. Smo na strani poti, ki je nekoliko vrozana v zemljo tako, da imamo zaklon. Vsak meri z orožjem na cesto, da preizkusi, če bo šlo, predse zataknejo nekaj vej, da smo bolj nevidni. Komandir spet pregleduje položaj, in prestavi levi mitraljez za kakih 20 m desno in daje zadnja navodila, nato "tišina". Kakor, da se ni nič izpremenilo, vse je še mirno, vas v bližini, polje, gozd, le voda enakomerno šumi na drugi strani in vendar leži konaj 50 m od ceste v vlažnem listju 12 strelcev, ki napeto čakajo, kdaj se bo začel ropot motorjev. Po cesti, že hodijo ljudje, ženske in otroci a le malo noških, kako tudi, saj so večinoma v naših vrstah. Potrpežljivo čakamo, saj bodo prišli, prav gotovo pridejo. V daljavi se zasliši šum, kakor motor. Pogledamo se, auto prihaja, sedaj se sliši, prav različno, vedno bližje. Povesi se 12 cevi, vse oči so vprte na ovinek, kjer se mora prikazati. Naši živci so napeti do skrajnosti, vsak k strelec je kakor pocsobljena volja. Le pridi kleti švaba, sedaj to zdrobimo tu, ne boš se vozil po naših dolinah. Auto, ga že vidimo. Komandir gleda z daljnogledom "Ne streljaj, civili!" Auto je res civilni-tovorni voz, ravno vozi mimo nas. Dobro vidimo ljudi, ki stojijo v njem. Napetost popušča, smejeno se, toda malo smo razočarani.

Zopet drse počasni ure. Nekateri tovariši pri grizujejo kruh, ki so ga prinesli s seboj, nekaj jih zavija cigarete. Kritično pregledujejo pile zaloge tobaka in na tihem vsakdo ocenjuje, koliko časa se bo še kadilo. Na desnem krilu phtajen smeh. desetar je opazil dremajočega tovarisa, probudi ga na ne preveč nežen način. Zaspalne debelo gleda, malo mu je nerodno, ker je zaspal. Črna nitova vedno počasneje. Hladno je, ura gre že na tujost.

Zopet šumi iz daljave. Ni več lahkoverni, zopet bo kaj drugega si mislimo. Toda šum se sliši vedno močnejše, približuje se, vaba. Sedaj že razločimo ropot oklopnjaka, toda ne bo sam, to z

zanklo brnenje, to so automobili. Vsak čas bodo tu, vsi smo pripravljani. Iz za ovinka se prikaže rumeni oklopnjak, zaklop ine odprt, v njem stoji opazovalec. Napetost je ogromna. Za oklopnjakom privozi avtomobil. Komandir se je nekoliko dvignil, da bi bolje opazoval. Na njegovem obrazu me trzne niti mišica, usta so stisnjena v tenko črto. Iz teh ust bo prišlo kratko povelje ki bi sprostito divje napetost, ki je v nas, ki bo pognalo smrt med sovražne vrste. Prvi avtomobil prazen, drugi avtomobil prazen, v tretjem in četrtem, Nenci. Policija je. Avtomobila sta odprta. Ne prečnih klopek sede zelenci tesno drug ob drugem. Avtomobila sta točno pod nami. Nenci držijo v rokah puške in brzostrelke. Dobro razločimo njihove obraze. "Pali!" Povelje je bilo čuti, kot, da bi vsekali z bičem. Prve trenutke ni bilo slišati posameznih strelcev, ampak je divje zabučalo, kakor, da bi zahrumel ogromen slap iz gozda proti cesti. Zdelo se je kakor bi bruhnila iz nas, vsa napetost in vsa naša volja. Čutili nismo več razburjenja. Sedaj smo čisto mirni, le roke mrzlično upravljajo z orožjem in oči hladnokrvno, merijo. Mitraljezi požirajo seržerje, zatvaračirožljajo. Avtomobila sta ibstala pri prvih rafalih. Mogoče je bil ujet šofer, mogoče zadet motor. Od Nencev še nobenega strela, niso se še znašli. V avtomobilih katere obstreljujemo so se nagnetli vs na kup. Videti je le zeleno maso v katero nabijamo. Čudno, niti glasu ni čuti, ali pa se izgublja v pokanju orožja. Par Nencev je skočilo iz avtomobila. Zažvižgajo prve kroglice. Sovražnika držimo še pod močnim ognjem, toda zadaj so še avtomobili, polni vojaštva, ki se še razporeja. Divje obstreljujejo ves hrib. Težki, mitraljez iz oklopnjaka siplje dolge rafale. Nad nami žvižga svinčena toča. Dumdunke votlo pokajo. Na nas se usiplje listje bukev in drobnejše veje. Pokati so začele prve mine. Nenci iz zadnjih avtomobilov so začeli lezti v hrib, da bi nam prišli v hrbet. Komandir daje povelje "Unik". Še par rafalov, par pokov iz naše strani

nato se umaknemo prihuljeni drug za drugim navzgor in nato vprek strmine vzporedno s cesto. Vedno bolj divje nabija Švaba. Misli, da se umikamo navzgor. Oddaljujemo se od trušča in vedno redkeje žvižgajo kroglice. Le natijaj v prazno, le troši municijo. Ko smo dovolj oddaljeni se obrnemo v hrib. Pol ure je preteklo, a Nemci še, vedno streljajo. To je strah, ki ga preganjajo z brezpomembnih pokanjen.

Počasi se prenikamo po gripi. Šli bomo h knezu, da se najene žgancev. Obrzi tovarišev se veseli, glasno se razgovarjajo kako je bilo. Spet smo jih in še jih bomo, dokler jih ne preženemo iz naše slovenske zemlje. Nemci se pozneje zaprli cesto nad in pod zasedo, nihče se ni smel približati. Mrtvece so naložili na tovarni avto. Prišel je tudi rešilni avto, ki je odpeljal ranjence. Več nismo izvedeli nikoli.

Danjan

ANCIJE GORENJSKEGA ODREDA

Polet osvobodilnega boja slovenskega naroda v zadnjih mesecih je prisilil okupatorja v opezo na vsem slovenskem ozemlju. Uvidel je, da se s težavo držijo njegove posadke in zbal da bi moral zapustiti našo zemljo. Zbral je iz vsch krajev vojsko, da bi zavrnil naš pokret in z ofenzivo, ki je zasegla ves teritorij Slovenije skušal prizadejati in ohraniti naše edinice. Toda kakor drugod se je tudi na Gorenjskem nje gov načrt popolnoma ponesrečil. Iz ofenzive je nastal roparski pohod, v katerem se je pokazala vsa posurovelost Hitlerjevih klapcev napram ci vilnemu prebivalstvu, naša narodna vojska in posebno edinice G.O. pa so izšle iz te sovražne ofenzive neprizadete in močnejše kot kdajkoli.

Ko pa so se zelene kolone umaknile iz naših hribov, vasi in dolin je ostal za njimi gnus in

zaničevanje, ki ga občuti do fašističnih tolp - vsak pošten Slovenec in ostali so pred vsemi borcei G.O. pripravljani in željni poravnati vse račune in maščevati vse krivice, katere je zagrešil okupator nad našim slovenskim ljudstvom.

Edinice G.O. so prešle v ponoven napad. Pogno lo so okupatorju v strah v kosti, da raje pod zemljo in si gradi bunkerje. Gorenjski partizan pobija okupatorja, če se le prikaže iz svojih lukenj in ga bo pobijal, dokler bo stal škorenj švabskega vojaka na slovenski zemlji. Udarce pa da za udarcem.

Minerski vod "Grintavec" je 1.12.43. iztiril brzovlak pri Kranju, ki je bil napolnjen z sovražnimi vojaki. Čim je vlak obstal, so minerci tega vođa odprli močen ogenj na sovražnika, ki je imel pri tej sabotážni akciji visoke izgube. Mrtvih je bilo 47. Ranjenih je bilo veliko število, sovražnikov, promet je stal 5 ur.

Minerski vod "Triglav" je miniral 2.12.43, proge Jesenice - Lesce. Pri tej akciji so bili lokomotiva in trije vagoni močno poškodovani. Iztiril je ves vlak, promet je bil prekinjen za 7 ur.

Dne 3.12.43. je isti vod miniral črpalko za bencin na Bledu, katera je bila popolnoma uničena. Pogorel je ves bencin v črpalki.

1. četa G.O. je 3.12.43. izvršila napad na sovražno postojanko Gaberk v Poljanski dolini.

2. četa G.O. je 6.12.43. izvršila sabotážno akcijo na žaga veleposesnika, ki je nemški državljan. Namen te akcije je bil preprečiti obdelavo lesa, katerega je lastnik žage dostavljal, okupatorju in s tem oškodoval naše narodno premoženje. Isto noč je četa uničila 400 m telefonskega kablja. Med tem je zaseda te čete zapazila v kozolcu na Studenem sovražno zasedo. Nemce je neopazeno obkolila in odprla iz več strani, ogenj, pri čemer sta bila dva sovražnika ubita.

1. četa G.O. je 7.12.43. napadla v Lečnici pri Šk. Loki motorno kolo. Ubila je dva nemška oficirja, zaplenila 2 pištoli in uničila motor.

Druga četa G.O. je 12.12.43 iz zaseje napadla auto, ki je bil delno naložen z telefonskim materijalom. Ubit je bil sovražni šofer, 4 Nemci pa so bili ranjeni, auto je bil popolnoma uničen.

Ista četa je 14.12.43. obstraljevala sovražno postojanko v Železnikih, pri čemer je ubit 1 Nemec.

Minerski vođ "Triglav" je 12.12.43. mineral-proga Jesenice-Bohinj. Iztirjen je bil vlak, poškodovani so bili 3 vagoni in proga. Promet je bil prekinjen 8 ur, hkrati pa je bil uničen telefonski vođ.

Žrtve in škoda, ki jo je utrpel sovražnik pri teh sobotažnih in vojaških akcijah je v celoti sledeča:

Ubitih je bilo 54 in ranjeni 4 sovražniki.

Uničena 1 lokomotiva, 6 vagonov, 1 auto, 1 motor. Železniški promet je bil ukinjen za 20 ur. Zaplenjeni sta bili 2 pištoli.

POLITIČNI IN VOJAŠKI PREGLED

Svetovna situacija.

Vojaški pregled:

Vzhodna fronta: Rdeča Armada na vzhodu napreduje kljub neznosnim vremenskim in terenskim neprilikom, kljub srčitemu in pojačanemu odporu nemških divizij. Istočasno, ko se uspešno razvija - naprej jesenska ofenziva, se vršo naprej ograde priprave za veliko zimsko ofenzivo Rdeče Armade. Na Dnjepru in vzdolž cele vzhodne fronte, soje pripravljene cele divizije, specialno izvožbane za zimске operacije in oborožene z najboljšim orožjem.

Jesenška ofenziva, ki je še v teku in ki je kot nekakšna predpriprava zimске ofenzive, dovršava svoje naloge in jih je že dovršila. Naloga te jesenske ofenzive je bila, pripraviti strategična izhodišča za nove operacije zimске ofenzive kot n.p.r. prekoračenje Dnjepra in zasedba važ -

nih strategičnih krajev ter presekanje vseh -
glavnih vez sovražnikove vojske z oskrbovalni
mi bazami v zaledju.

Eden izmed najvažnejših uspehov Rdeče Armade,
je bila zasedba zelo važnega železniškega kri-
žišča Znamenjka. Kakšne važnosti je zasedba -
Znamenjke, ki lahko brez nadaljnega rečeno, da
je najvažnejše železniško križišče na južnem-
odseku fronte, bomo lahko videli v bodočih ope-
racijah na tem delu fronte. Poleg tega je Rde-
ča Armada zasedla še druge važnejše kraje, ki
jih je maršal Stalin objavil v svojih posebnih
poveljih.

Nemške horde se unikajo ob velikih izgubah n-
moštvih in materialu. Pred pritiskom Rdeče Ar-
made in to danes, ko še ni nastopila vojna se-
zona Rdečearmejcev.

Južna fronta. Zavezniška armada je začela s
spešenimi akcijami v južni Italiji, ter prodi-
ra kljub velikemu sovražnikovemu odporu. Zase-
čeno je bilo že več mest in strategičnih kra-
jev. Posebno močan pritisk vrše zavezniške ar-
made ob obali Jadranskega morja, kjer prodira-
S armada.

Zračna vojna. Poseben delež pri podiranju i-
rušenju Hitlerjeve stavbe ima še vedno zavez-
niška letalska ofenziva. V zadnjem času so bili
uničeni ali zelo prizadeti največji industri-
ski centri v Nemčiji. Poleg tega se zavezniške
letala vršila tudi akcije na okupirane ozem-
lja satelitskih držav. Uspešno so bile bomban-
dirane tudi sovražne postojanke in komunikaci-
je v Jugoslaviji, kar je v veliko pomoč naši -
Narodni-Osvobodilni vojski.

Partizansko gibanje. Čim bolj rišejo udarci po
Hitlerjevi vojski konec pruski tiraniji, tem -
bolj dvigajo glavo in pest. podjarnjeni, svob-
do ljubni narodi. Tako danes širom Evrope sal-
tirajo in uničujejo partizani nemški vojni -
stroj. Poročila govore posebno o delovanju par-
tizanov in rodoljubov v Franciji, Bolgariji, in
Romuniji, da ne vzamemo v obzir našo NOV, ki jo
bomo obravnavali v spodnjem pregledu.

Politični pregled.

Najvažnejši politični dogodek v zadnjem pol me-
secu in brezdvomno najvažnejši od začetka vojne
je bil sestanek podpisnikov atlantske deklaracije
v Teheranu, t. j. med Stalinom, Rosewelton in
Churchillom. V tem glavnem mestu Perzije so bili
postavljeni temelji in to ne samo za končni
in čimprejšnji zaključek te vojne, marveč so bili
postavljeni tudi temelji, na katerih se bo -
po vojni sezidal nov svet in to na podlagi samoodločbe
narodov, kar je bilo na konferenci še
posebej poudarjeno. Tako je bilo zopet jasno po-
trjena ta sovjetska zahteva po samoodločbi nar-
odov, ter s tem jasen in končni opomin vsem o-
nim reakcionarnim elementom, ki se po vseh oku-
piranih državah bore proti lastnemu narodu, za
parole in interese kapitala na strani hitlerje-
vih jurišnih in demoraliziranih oddelkov.

Da bomo ta trenutek kmalu dosegli in doživeli,
vidimo v izjavi, ki je bila počana na tej konfe-
renci, ki pravi, "Nemčijo in njene vazale bomo -
napadli v najkrajšem času in to od vzhoda, zahod
da in juga."

Ni bilo dolgo po zaključku teheranske konfere-
nce in že so objavili, da so konferirali v Kai-
ru predstavniki Anglije, Turčije, Amerike in Ki-
tajske. Na tej konferenci pa se je v glavnem ob-
ravnavala usoda Japonske, ki bo ista in enaka -
Hitlerjevi Nemčiji.

Teheran in Kairo sta s tem postali zgodovinski
pomembni imeni. Odnev tega, kar se je sklenilo v
teh dveh mestih v času konference je ogromen,
tako pri zavezniških narodih, kar je razumlji-
vo ter v sovražnikovem taboru samem. Ta odnev -
je segel tako na politično, kakor na vojaško,
polje, kar nazorno prikazuje, kakšen pomen sta i-
nili zgornji konferenci.

V Nemčiji in satelitskih državah so to spreje-
li z razumljivim strahom, kateroga pa prikriva-
njihova propaganda z obširnimi tolmačenjem in -
trditvijo, da se je na teh dveh konferencah go-
vorilo izključno o vprašanju Azije in Japonske

katera pa bo itak zmagala skupno z Nemčijo. Od Atlantski obali Nemci že pojačujejo svoje - posadke. Romel že inspicira obalske utrčbe na Danskem in po izkušnjah, ki jih ima že iz Afrike nračno in boječe gleda v bodočnost. Razne odredbe civilnemu prebivalstvu v obalnih predelih v slučaju zavezniške invazije itd. nazorno prikazujejo kakšen odnev ima teheranska in kairska konferenca in to na političnem, kakor na vojaškem polju.

Zavezniški in svobodoljubni narodi gledajo z zaupanjem in pripravljenostjo v bodočnost. Osvo bodilna vojska podjarmljenih naredev že vidi - pred seboj jasno skico tega, za kar se bori in kar si hoče priboriti za vsako ceno.

Tako so pred nami odpira nove razdobje, določeno razdobje, ki bo prineslo konec te vojne. Bodoče spremembe in to na vojaškem kot na političnem polju nam bodo to potrdilo, potrdile nam k bodo naše misli in odkrile zakulisje Teheranske in Kairske konference.

Notranja situacija.

Vojaški pregled.

NOVJ je tudi v zadnjem času dosegla zelo lepe uspehe, na katere se po vsem svetu ozirajo z občudovanjem in pozornostjo. Osvojila je vrstokrajov, razrušila nešteto komunikacij, ki so nujno potrebne za prevoze sovražnih transportov - in iztrobile neštevilne okupatorjeve vojake. Svržne ofenzive so klaverno propadle ob njihovih velikih izgubah, tako, da Hitlerja rasno skrbi razmah in uspehi naše vojske, če ne še mogoče bolj kot južna fronta. Ona mu je kakor nož v želočcu, ki razkroja njegov stroj v sami "Evropski trdnjavi". Pred seboj vidi Hitler nevarnost problem, ki je samo še vprašanje časa. Ta problem je prodor ruskih armad preko Romunije in istočasno zavezniški prodor čez jadransko morje v Dalmacijo. Razumljivo je, da bo takrat v tem primeru naša vojska odločilni faktor, ki bo v teh operacijah sklenila obroč skupno z zavezniško in rusko armado, vsled česar bo nemška arma

da, ki se nahaja v južnem balkanskem polotoku, popolnoma odrezana. Hitler vse to dobro vidi, kar se da sklepata iz toliko obupnih in brezuspešnih ofenziv, ki so bile podvzete proti NOV z namenom, da je uničijo. Iz istega razloga, oziroma še več - danes, ko teko zadnji trenutki in ko je zadnja edinstvena prilika so pričeli Nemci sočasno ofenzivo proti osvobojenem teritoriju Kravatske, Sandžaka in Bosne. Čeprav so Nemci pripeljali velike sile na to pa še ojačanja iz Avstrije, Albanije in Belgarske, čeprav bodo tudi v tej ofenzivi sodelovali prosluli četniki vojne ga ministra Mihajloviča, da ne omenjamo ustaških banditov, bo tudi ta ofenziva propadla tako kot je propadlo vseh 6 prejšnjih ofenziv. Zato nam je porok, za kar smo lahko fanatično prepričani naš vrhovni komandant Tito in naša hrabra in nopremagljiva NOV.

NOV Slovejine se danes po brezuspešni okupatorjevi ofenzivi nahaja v svoji protiofenzivi, ta ko, da so že danes osvobojeni vsi kraji, katere, smo morali zapustiti radi velike sovražne motorizirane noči ob času ofenzive. Pri tem ima sovražnik velike izgube na ljudeh in materijalu. Velika delavnost partizanov se razvija tudi na Primorskem, Gorenjskem in Štajerskem.

Politični pregled.

Kakšen pomen ima Teheranska konferenca in kako se bilo na tej konferenci jasno začetno smerice bodočega sodelovanja med Rusijo, Zoro in Anglijo in bi lahko rekli, da je naš bogava demokratska vlada Jugoslavije. To je prva vlada, ki je sestavljena iz vseh plasti narodov Jugoslavije in kot taka res prava ljudska vlada, ki je znala združiti vse narode Jugoslavije. S tem je ljudstvo Jugoslavije končno in dovolj jasno povedalo, da noče imeti ničesar skupnega z izdajalsko begunjsko vlado v Kairu. Ona bo pokorjena takrat, ko bodo uničeni zadnji ostanki reakcije, katero bo zadela neizprosna kazen našega preprostega ljudstva, ki bo take elemente uničilo, kot podle izdajalce lastnega naroda.

S tem so jugoslovanski narodi pokazali dovolj jasno, da hočejo živeti pošteno, ter sami uživati sad svojega čela, da nočejo več raznih čaršij ne proslulih politikantov, niti ne veleindustrijcev, ki bi jih izkoriščali, kot so jih zadnjih 20 let in kojih hočejo še 100 in tisočletja.

Narodi Jugoslavije bodo skovali sami svojo, srečo, svojo bodočnost. Ljudstvo Jugoslavije bo vladalo samo sebi in samo sebi delilo svoj kruh. Zato je porok naša NOV in neizprosna moč Rdeče Armade, kateri bo pokončil Hitlerja skupno z satelisti in reakcijo delavnega ljudstva od katerega se odbija odsev svobode vseh jugoslovanskih in ostalih svobodoljubnih narodov.

KULTURNO UDEJSTVOVANJE EDINIC G.O.

Poleg živahnega vojnega udejstvovanja, ki so ga vodile edinee G.O. in o katerem je izšel opis v prvi številki odrednega glasila "Gor. Partizana" se je razvilo tudi živahno kulturno delovanje, katero v nekaterih panogah dosega že lepo stopnjo. Lepo uspeli mitingi, pestri kulturni večeri in izdajanje žepnih časopisov dokazujejo pravilnost gornje trditve. Poleg množice kulturnih prireditvev in časopisnega izdajanja vstaja čedalje bolj potreba vse te panoge izpopolnjevati v njihovih programih in časopisje kritično obdelavati po vsebini, da bo kakovost vsega kulturnega udejstvovanja rastla. V ta namen bo bodoče odredno glasilo prinašalo kritiko izdanih žepnih časopisov, katera naj pomagata in širi smisel za dopisivanje.

Prva četa G.O. izdaja žepni časopis pod naslovom "Partizanski glas" in je napravila že tretjo številko. Glasilo te čete je urejeno tako, da sledi vsam pomembnim dnem iz narodovega življenja in partizanske borbe. Urednejše prispevke je Odred vključil v svoje glasilo in s tem izpovedal priznanje zastavljenemu trudu. Vsebinska mreč po svoji aktualnosti zasluži to in je pra

vo ogledalo razne in časa v katerem živimo.

Druga četa G.O. je izdala 2 številgi. Prva številka pod naslovom "Naša znaga" je bila prevladuj če humoristična ter gotovo zelo dobro sprejeta. Ni pa prezreti dejstva, da se moramo vzgajati za resno življenje in bodočo graditev rači česar naj ne bo časopis samo za smeh, temveč tudi za vzgojo in razumsko rast. Druga številka je te kritične opombe že znatno obšla in se vsebinsko izboljšuje,

Tretja četa G.O. je izdala pod geslom "Kovači smo". Pesnitve prevladujejo vsebine tega časopisa, ter je pri tem naša dolžnost opozoriti kulturnika in sodelavce naj bi bilo več vsebine v prozi. Lepo pripovedovanje mnogo nakrtiljuje slabo pesnitev in pesnikovanje mnogokrat pripeljejo avtorja do tega, da še ne pravilno pripovednost pozabi. Priobčene pesmi inajo nekaj lepe vsebine, razvlečenost pa še to podre. Za primer smo vključili pesem "V partizansko goro", v naš list, toda samo toliko, kolikor je naslovu odgovarjajoče. Pisec bo spoznal, da ostalo res izgubi prvotno misel in nima več skupnega z našim slovom. Črtica "Brezdomci" je lepa, le preveč za vaja pisca k izpovedi, kako zelo trpi. Tovariš pisec se mora v bodočo izogniti tako sestavlje nim čla kon, ter naj se potruči za prispevke s katerimi se okoriščajo borci in črpajo iz njih navdušenja za pravično stvar. Tvoja pripovedna zmožnost je velika in bo gotovo žepni časopis "Kovači smo" s podpisom Stana še zelo izpolnja. Med šaljkami pa so prispevki bolj "furnanskega" izrazoslovja. Prinojduš, Međona in kvante kažejo, da avtor pozablja na partizanski zakon, ki onemuje kletvino. V naših publikacijah tudi pod "šale" za njo ni prostora. To napak v prihodnji številki najbrž ne bo, pač pa mnogo duhovitih šaljk tov. Staneta. Priporočamo tudi izdajo vašega glasila na četrtinki pole, radi enotne oblike z drugimi časopisi.

Četrta četa nas je presenetila z izdajo "Glas Jelovce", kateri se prav prijetno bere in je čk

vek dobre volje po njen. Zelo pa manjka resne - vsebine. Skušajte v bodoče zgraditi vaše glasilo tako, da bo tudi takih misli v njem, ki bi ustvarile ob kulturnem večeru razpravo in vzgojno, pomagale v četi. Prav vaša četa ima zmožnih tovarišev, katere bo kulturnik pritegnil in dosegel to kar priporočano.

Minerski Voč "Grintavec" ima že tudi 2 številki svojega časopisa ter je z njim prav lepo predstavljen. Manjka mu samo dostopnosti in pravilnega pojmovanja kritike, katera je vsakemu potrebna in se vedno nanaša na stvarne pomanjkljivosti. Gotovo bo bodoče ta stran boljša in bo pravilno uvaževanje koristilo prizadetemu. O izdajanju glasila Minerskega voča "Triglav" za enkrat odpade kritika, ker se ta še ni izenašil z drugimi edinicami G.O. in pričel z izdajo svojega časopisa. To nas zelo čudi, saj iz krajev ob katerih se nahaja in so tovariši doma, slovenski narod pozna pisatelje z imeni: Prešeren, Finžgar, Jalen, Čop in td. Radi česar ne moremo čvorniti o zmožnosti pisateljevanja.

Prvo številko glasila G.O. "Gorenjski partizan" ste vsi prejeli. Naravnost prosimo tov. kulturnike naših edinic, naj vsi sporočijo svojo kritiko. Dodajamo pa še splošna navodila k izdajanju časopisa od nam nadrejenih, katero se glasi: Na račun komandnega sestava naj se ne napravljaja šal. Humor v listu naj ima odmerjen del in naj bo skrbno izbran. Šale naj bi bile obrnjene n. pr. na račun Nemcev, plavo ali belogardistov in kritiziranja napak v četi. Preneha naj se z opisovanjem uši v edinicah.

Kovač

Tovariš hranjaj doživetja iz borb z okupatorjem.

Včlanjaj jih v žepni časopis.

On je tvoj vzgojitelj, izobrazuj se ob njem.

MALO ZA ŠALO

SRAKA JE IZGUBILA PAVOVO PERO

Zgodilo se je v naši beli Ljubljani in to, pri belen dnevu in sicer v ljubljanskem tramvaju.

Po cerkvah je ravno odzvonilo polčan in vsak hiti domov, oziroma tja, kjer si bo vsaj za silo napolnil kruleči trebusček, kar še poveča silni dren in vrvenje, ki sicer vlada na ulicah. Samo pač v takih časih, da se vsa civilna vozila prepevoda in če imaš steriti daljšo pot, ti je na razpolago samo tramvaj. Temu primerno je vedno nabito poln in ina sprevočnik obilo posla, predno pripravi potnike do vstopanja za daj in izstopanja spređaj, kar je z velikimi črkami zapisano na tramvajskem vozu.

Tako se tudi prilike nanesle nekega junaškega "branilca" donovino, belogardista, da je moral vzeti delež tega prerivanja.

"Gospoda prosim pomaknite se proti prednjem delu voza", se začuje sprevočnikov glas. Prične se prerivanje. Kdor se pelje samo za eno postajo je pač rajši pri vratih, da prej srukne ven. Ali večina poslušno uboga in se pomika proti prednjem delu.

"Tudi za vas velja to gospod" se vljudno obrne sprevočnik do belogardista, ki se je postavil v sredo vozila ne misleč se premakniti in tako še povečava dren.

Todaj se začuje v pristni dolenjščini: "Jaz sem pa oblast"!

"Na tramvaju sem jaz oblast" odvrne mirno sprevočnik. "Al jost sem pa višja oblast" ga strahuje belogardist.

Nekaj časa se še prepirata, ko pristopi neki italijanski oficir, ki je desedaj na prednjem delu voza mirno prisluškeval in je menda malo razumel, sprevočnika. vpraša zakaj gre in kaj naj to pomeni. Ko mu ta razloži, da mu se

"ablast" upira, se oficir jezno obrne in prisoli srakoperu krepko klofuto pri kateri ga je dren zavaroval, ča ni izgubil ravnotežja.

Na prihodnji postaji je "ablast" osramočena pobrisala izgubivši pavovo nadutost

Žane

MALI OGLASI

Iščeno kuharico, ki bi bila zmožna kuhati nepri smojeno mešto petim klativitezom. Predpogoj: naj hna okrogla postava, ker kuhinja ni prostorna. Ponudbe pod naslov "Jama zabitnikov pod Babjin zobom".

Pročano ali zamenjano "stare bokarce" za nov Radioparat z akumulatorjen, ker nam radijska - poročila z veliko zakasnitvijo prispevajo.

Poročiti se želi mlada četna tovarišica prikup ljive zunajnosti, ker je naveličana sanskega ži vljenja. V poštev pridejo plavo ali belogardistični ženini oboroženi z brzostrelko ali pišto lo od katerih bi vsaj enega osrečila za vse ži vljenje. Ponudbe na tov. Judito pod geslom "po smrti srečen."

Pozabljeno Pri zadnji hajki se nožje "Waffen SS" pozabili pregledati naš teren. Apeliramo nanje, da se drugič to ne zgodi več - užaljeni mineri

Ali že veste, da je mikiniško doletela totalne, mobilizacija in ni gotovo, da se odzove pozivu Reicha. Napovedujejo možnost da pride v "Gor. partizana".

10-1-11

1P

14

14

46

